אסתר — חוברת 4: דף למשתתפים

לעת כזאת | יום חמישי, 29 באוקטובר 2026 | 19:00–20:30

הערב נקרא אסתר 4:1–5:1 לצד חוברת 4, גרסה v4.16. נלווה את אסתר ממידע חלקי להחלטה שיש לה מחיר, ונשים לב לאנשים שנושאים חדשות, חולקים פחד ועומדים לצידה. אין צורך בקריאה מוקדמת.

המסלול שלנו הערב

זמן	מה נעשה יחד
19:00–19:18	שתפו במה שעבר עליכם השבוע: רגעים טובים וקשים, אירועים משמעותיים, פרטים משעשעים ובקשות לתפילה. מותר גם לדלג.
19:18–19:27	סכמו את חוברת 3, חזרו למושג סונדר וקראו בעמוד הפותח: אסתר 4:1–10.
19:27–19:44	קראו את עמודי הסיפור 1–7. עצרו אחרי עמוד 4, ולרגע קצר גם אחרי עמוד 7.
19:44–19:48	קראו בכריכה האחורית: אסתר 4:11–5:1, לפני שהקומיקס מגיע לקטע הזה.
19:48–20:02	קראו את עמודים 8–11; עצרו בכפולה המרכזית, עמודי הסיפור 10–11.
20:02–20:19	קראו את עמודים 12–21. שימו לב להכנות המשותפות; סיימו בהתבוננות שקטה בעמוד האחרון.
20:19–20:30	השוו בין הטקסט לקומיקס, בחרו תגובה אחת והתפללו יחד.

סונדר — כשהאומץ זקוק לחברה

סונדר היא המילה המודרנית שטבע ג׳ון קואניג להכרה בכך שלכל אדם יש חיים מלאים ומורכבים כמו שלנו. הערב ראו יותר ממלכה העומדת מול כיסא מלכות: ראו בת הפוחדת לגורלו של האיש שגידל אותה, שליח הנושא מילים קשות, חברה הכמהה לחדשות ומשפחות הממתינות בבית.

בחרו אדם אחד מלבד אסתר לעקוב אחריו. מה הוא יכול לדעת, ממה הוא פוחד, במה הוא יכול לבחור ומה הוא יכול להציע? הקומיקס מעניק אנשים ורגעים בדיוניים לקהילה הרחבה המתוארת במקרא. תנו לדמיון הזה להעמיק את הקשב, תוך שמירה על הבחנה ברורה בין המקורות.

שאלות שילוו את האיורים

מה אומר המקרא? מה הקומיקס מוסיף? על החוויה של מי פסחתי? כיצד נוכל להגיב?

השתמשו במספרי עמודי הסיפור המודפסים: עמוד הסיפור + 2 = העמוד בקובץ ה־PDF. הכפולה המרכזית: סיפור 12–13 / PDF 14–15. ההתקרבות האחרונה: סיפור 19–21 / PDF 21–23. נעצור ב־5:1; תגובת המלך שייכת לחוברת הבאה.

קריאת אסתר באינטרנט

esther.gappjunction.com/he

סרקו כדי לעיין באתר. בחרו ״לקרוא את אסתר״ ופעלו לפי הנחיות הגישה באתר לחוברות הדיגיטליות הזמינות.

איפה אנחנו בסיפור אסתר

אנחנו בשושן, מרכז מלכותי של האימפריה הפרסית, בדרום־מערב איראן של היום. העם היהודי חי ברחבי האימפריה; חלק מצאצאי הגולים חזרו ליהודה, ואחרים נשארו מחוץ לה. אסתר עוקבת אחר הקהילה שמעבר לירושלים.

ציר הזמן שאנו מלווים

התאריך במגילת אסתר	בקירוב לפנה״ס	אירוע והפניה
שנה 3	483–482	פאר מלכותי ומשתאות; ושתי מודחת (1:3–22).
שנה 7, חודש טבת	479–478	אסתר מוכתרת למלכה (2:16–18).
שנה 12, 13 בניסן	474	הצו נכתב (3:7,12); המשבר מגיע לשושן ולאסתר (4:1–17).
שלושים יום; אחריהם צום של שלושה ימים	בתוך המשבר	אסתר לא הוזמנה אל המלך במשך שלושים יום (4:11). היא קוראת לצום (4:16), ואז נכנסת ביום השלישי (5:1). כאן לא ניתן תאריך מדויק בלוח השנה.
23 בסיוון, חודש 3	כ־474	**יתגלה בחוברת מאוחרת יותר**
13–15 באדר, חודש 12	כ־473	**האירועים המאוחרים נשארים מוסתרים**

התאריכים שלפני הספירה נשענים על הזיהוי המקובל של אחשוורוש עם חשיארש הראשון. שנות המלכות והחודשים שבמקרא הם העוגנים. הבקשות לפגישה וסצנות ״כעבור ימים״ שבקומיקס מרחיבות פער בסיפור; המקרא אינו אומר ששלושים יום עברו אחרי שאסתר קיבלה את הצו.

הסיפור המקראי והעולמי הרחב

אשור כבשה את שומרון בסביבות 722 לפנה״ס; בבל החריבה את ירושלים ב־587/586. כורש מלך פרס כבש את בבל ב־539 והתיר לשוב; בניית בית המקדש השני הושלמה ב־516/515. חשיארש מלך בשנים 486–465. המשבר של אסתר בא אחרי מרתון (490), תרמופילאי וסלמיס (480), ופלטאיה (479). הקרבות האלה מספקים רקע; אסתר אינה מזכירה אותם.

הרקע של אסתר נמצא בין בניית בית המקדש מחדש לבין שליחויותיהם המאוחרות של עזרא ונחמיה. אלכסנדר כובש את פרס בשנים 334–330 לפנה״ס; הכוחות הרומיים כובשים את ירושלים ב־63 לפנה״ס. מדובר באימפריות חופפות ובתקופות מעבר, לא בהיעלמות של עמים שלמים.

מה ההיסטוריה עוזרת לנו לדמיין

שרידי הארמון והמנהל שנחפרו בשושן מעגנים את הרקע. הגישה לחצר המלך הייתה מבוקרת, אך הארכאולוגיה אינה מוכיחה כל פרט בכלל הכניסה שאסתר מתארת, מזהה כל דמות או משחזרת את השיחות האלה. קראו את עונש המוות ואת חריג שרביט הזהב ככלל שאסתר מדווחת עליו ב־4:11.

שק ואפר הופכים את האבל לגלוי. השער מפריד בין האבל שבחוץ לחיי החצר שבפנים. עותק הצו נותן לאסתר ראיה לצד הפנייה האישית (4:8).

רקע היסטורי: Getty | כורש: המוזיאון הבריטי | רומא ויהודה: ספריית פוזן

האנשים בחוברת 4

תוויות כחולות מציינות אנשים הנזכרים בשמם במקרא. תוויות בגוון חלודה מציינות אנשים או שמות בדיוניים. התוויות מובנות גם בשחור־לבן. גם לדמות מקראית עשויים להיות דיאלוגים וסצנות בדיוניים.

אסתר

דמות מקראית

המלכה, בת דודו ובתו המאומצת של מרדכי. לומדת על הסכנה, מבקשת צום משותף ובוחרת לגשת אל המלך (4:4–16; 5:1).

מרדכי

דמות מקראית

מתאבל בפומבי, שולח ראיה ופנייה דחופה, ואחר כך פועל לפי הוראות אסתר (4:1–8,13–17).

התך

דמות מקראית

סריס המלך שהופקד לשרת את אסתר. מעביר שאלות, את הצו ומסרים בינה לבין מרדכי (4:5–10).

תירה

שם מומצא

אחת המלוות בעיבוד. מדווחת על המצוקה, מעבירה חדשות לשרי ועוזרת לאסתר להתכונן.

שרי

דמות מומצאת

חברתה של אסתר בבית הנשים השני. שולחת את עבודת התפירה שהשלימה ומסר של אכפתיות; שאלותיה שלה על משפחתה עדיין נותרות.

סלמה

דמות מומצאת

שכנה שעוזרת לספר למשפחות אחרות על הצום. השליחות היומיומית שלה מעניקה פנים לדאגה הקהילתית.

יואל

דמות מומצאת

אב יהודי בשושן. עוזר להפיץ את הקריאה לצום וחולק עם בני ביתו את הפחד ואת ההמתנה.

אדה

דמות מומצאת

אשתו של יואל ואמם של רינה ולב. עוזרת להמחיש את תגובת המשפחה בחיי היום־יום.

רינה

דמות מומצאת

בתם של יואל ואדה. נוכחותה משאירה את הילדים שבסכנה לנגד עינינו.

פירי

שם מומצא

מלווה בקומיקס. מצטרפת למעגל התמיכה סביב אסתר ועוזרת להכין את בגדי המלכות שלה; שמה אינו מופיע במקרא.

נחום

דמות מומצאת

איש עובד המוצג עם קערה שטרם הושלמה. אבלו של ביתו ממחיש את האבל הנרחב שב־4:3.

קציעה

דמות מומצאת

מתאבלת לצד נחום. המגע והדמעות שלה הופכים תיאור מקראי קצר לאישי.

נוכחים גם: אחשוורוש (חשיארש), המלך המקראי, מופיע בזיכרון ובהתקרבות האחרונה. הצו של המן מניע את המשבר. מיטרה, דריאב, חילופי הדברים המדויקים בין המלוות ופרטי הבתים הם בחירות של העיבוד. סצנות הזיכרון חוזרות לאירועים קודמים בקומיקס.

קריאת המקרא והקומיקס יחד

עמודי הסיפור	מה המקרא נותן לנו	מה הקומיקס מוסיף או בוחר
1–2 4:1–3	מרדכי מתאבל; השער חוסם כניסה בבגדי אבל; יהודים ברחבי המחוזות מתאבלים וצמים.	מילותיו המדויקות של השומר, ביתם המסוים של נחום וקציעה והעבודה שלא הושלמה.
3–5 4:4–8	אסתר שולחת בגדים; מרדכי מסרב; התך שואל מדוע ומקבל את הצו ואת הפנייה.	אסתר העוזרת לעובדת, תפקידה הנקוב בשם של תירה, זיכרונות דאגתו של מרדכי בעת עזיבתה, וההסבר של מרדכי לציפיותיו שלו.
6–7 4:8–10	התך מסביר את המצב; אסתר שולחת תשובה.	בקשות לפגישה פרטית, שליחויות שלא נענו, ימים שחולפים וזיכרונות האזהרה מפני ההתנקשות והכתר של ושתי.
8–9 4:11–14	אסתר מציינת את הסכנה ואת שלושים הימים ללא הזמנה; מרדכי מערער על ההסתמכות על הביטחון שבארמון.	החלופות שנבחנו, ההודאות המשותפות בפחד, ומשאלתו של מרדכי ללכת במקומה.
10–11 4:14–16	״מי יודע״ והשאלה על מעמדה; אסתר מבקשת צום משותף ומחליטה ללכת.	המרחב השקט למחשבה, התנוחה, האור וההעמדה המדויקת של רגע ההחלטה.
12–17 4:16–17	מרדכי עושה כפי שאסתר מורה לו; אסתר ומלוותיה מצטרפות לצום.	שכנים הנקובים בשמם מפיצים את הקריאה, חילופי דברים מרצון, התפירה של שרי, המילים שעליהן חוזרים והדאגה הקרובה.
18–21 5:1	ביום השלישי אסתר לובשת בגדי מלכות ועומדת בחצר הפנימית מול המלך.	ההוראה המוקדמת להכנת המשתה, השרוול המותאם, המלווים ליד הדלת וההתקרבות הארוכה והשקטה. החוברת מסתיימת לפני שהמלך מגיב.

שני פרטים שמשנים את הקריאה

״מי יודע״ משאיר מקום לאי־ודאות (4:14). מרדכי מביע ביטחון שתבוא רווחה, אך אינו מבטיח לאסתר ביטחון אישי ואינו מסביר בדיוק כיצד תבוא הישועה. ״אם אאבד״ היא החלטה נחושה המתקבלת לנוכח סיכון ממשי (4:16).

הסיפור העברי מתאר במפורש צום, אך אינו מזכיר כאן את אלוהים במפורש ואינו אומר ״תפילה״. תפילה היא יישום אמוני טבעי ופרשנות נפוצה; התוספות היווניות לאסתר כוללות תפילות מפורשות.

מה אפשר ללמוד הערב

למה לשים לב	תגובה שכדאי לשקול
אכפתיות מתחילה בהקשבה 4:4–8	הפתרון הראשון של אסתר נדחה. היא מבררת את הסיבה. לפני שמתקנים בעיה, שואלים מה קרה ואיזו עזרה דרושה.
השפעה נושאת אחריות 4:13–14	מעמדה המיוחס אינו מוציא את אסתר מכלל הסכנה הנשקפת לעמה. היכן יכול המעמד שלכם לעזור לכם להקשיב למישהו או לדבר למענו?
אומץ יכול להיות משותף 4:15–17	אסתר מבקשת מאחרים להצטרף אליה. בקשו תמיכה, התכוננו בקפידה והציעו ליווי מעשי.
אי־הוודאות יכולה להישאר 4:16; 5:1	אסתר עושה צעד בלי לדעת מה תהיה תגובת המלך. פעולה נאמנה אינה מבטיחה תוצאה קלה.

ד״ר קריסי ודרכי קריאה נוספות

קריסי מפנה את תשומת הלב לכך שמעמדה של אסתר ותזמון האירועים מזמינים מחשבה על ההשגחה: דאגתו הפעילה של אלוהים, שאינו נזכר בשמו בסיפור העברי. האופן שבו הוא מספר את הסיפור ממחיש את המחיר של הגישה אל המלך. הציבו את הקריאה התאולוגית הזאת לצד הניסוח עצמו: ״מי יודע״ ו״אם אאבד״.

ההוראה הנוצרית המסורתית מדגישה לעיתים קרובות השגחה, אומץ ואחריות. קריאות יהודיות וספרותיות מדגישות גם סולידריות עם עם הנתון בסכנה ואת ההיפוך ב־4:17: מרדכי פועל כעת לפי הוראות אסתר. קהילה שלמה משתתפת, גם כשאדם אחד חייב להיכנס לחצר.

לשיחה שלנו

- כשהבגדים חוזרים, מה משתנה בתגובתה של אסתר? מתי מישהו עזר לכם בכך שקודם כול הקשיב?
- בכפולה המרכזית, במה אסתר בטוחה ומה עדיין אינו ידוע? אילו חלקים באים מן המקרא ואילו מן התמונות?
- התרומה השקטה של מי נגעה בכם: השליחויות של התך, הנוכחות של תירה, התפירה של שרי, המסר של שכנה או רגע אחר?
- מהו צעד אחראי אחד שתוכלו לעשות השבוע — ומי יוכל ללכת איתכם?

תגובה אחת השבוע

אדם שאקשיב לו או אעמוד לצידו: _____

צעד מעשי אחד, ואדם שאוכל לבקש ממנו תמיכה: _____

השיתוף האישי הוא לבחירה. הצום שבסיפור הערב הוא אירוע מקראי שנבקש להבין, לא הוראה לקבוצה להפסיק לאכול או לשתות. ״לעת כזאת״ יכול להזמין אכפתיות אחראית בלי ללחוץ על איש לפעול באופן שאינו בטוח.

מקורות וקריאה נוספת

מקורות השיעור העיקריים: ESTHER_Issue_04_v4_16_PRINT.pdf, שאושר ב־29 באוקטובר 2026; הפסוקים שסופקו בו בתרגום NLT, אסתר 4:1–10 ו־5:1–4:11; והתמליל שסופק, Book of Esther – Bill Creasy Transcript. דברי קריסי מובאים בפרפרזה; התמליל נוצר בסיוע בינה מלאכותית וציוני הזמן בו משוערים.

אסתר 4 והערות (USCCB) | אסתר 4:14 (NET) | שושן (UNESCO)

דף המשתתפים מפנה לפסוקים במקום להדפיס אותם מחדש. השתמשו בעמודי הפסוקים המבוססים על NLT שבקומיקס, או בתנ״ך שלכם. שמרו על ההבחנה בין טקסט מקראי, ראיות היסטוריות, פרשנות, יצירה דרמטית ויישום אישי.